

**Manualul operațional
privind modul de utilizare a mijloacelor Fondului Național
pentru Dezvoltare Regională**

I. Prevederi generale

Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR) (în continuare - *Fondul*) ocupă o poziție distinctă în bugetul de stat, inclus în alocațiile destinate Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC) pentru politica de dezvoltare regională. În esență, FNDR este principala sursă de finanțare prin intermediul căreia Agențiile de Dezvoltare Regională (ADR) pot încheia contracte privind efectuarea de lucrări și servicii, procurarea de bunuri, care au drept obiectiv, în mod explicit, promovarea dezvoltării regionale.

Orice tip de plăți ale ADR către beneficiari (administrație publică locală, organizații publice și private) pot fi efectuate, exclusiv, în bază contractuală și în conformitate cu legislația națională. Dacă beneficiarul a încheiat un contract de implementare a unui proiect, toate achizițiile se efectuează conform procedurilor stipulate de legislația din domeniu și supravegheate de *Agenția Achiziții Publice* (în continuare – *Agenția de Achiziții*).

În conformitate cu prevederile *Fondului*, fiecare ”instrument financiar” (lucrări, bunuri și servicii) necesită reglementări/instrucțiuni aparte, care urmează a fi elaborate de MDRC și aprobate de Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) (în continuare – *Consiliul Național*). Acestea sunt stipulate în *Instrucțiunea pentru utilizatori*.

Prezentul Manual oferă informații utile despre modul de funcționare a Fondului, precum și despre posibilitățile și modalitățile de utilizare a lui. În cazul unor neclarități atestate în legislație, cei interesați vor găsi în acest manual o abordare bazată pe discuțiile purtate cu MDRC și Ministerul Finanțelor (MF).

În Manual sunt trasate, în primul rând, obiectivele și principiile de bază ale Fondului, în al doilea rând, se insistă asupra cadrului normativ și legislativ, care reglementează activitatea Fondului, în al treilea rând, sunt propuse diverse documente de planificare la nivel central, necesare pentru accesarea fondurilor și pentru aranjamentele asociate de guvernanță în vederea susținerii dezvoltării regionale, în al patrulea rând, se conțin date/ sugestii în ceea ce privește procesul de dezvoltare a propunerilor de proiect, procesul de aprobare a acestor propuneri, procedurile de achiziții, modul de contabilitate, de raportare și de evaluare a felului în care a fost utilizat Fondul.

II. Obiectivele și principiile Fondului

Fondul își desfășoară activitatea în baza legislației în vigoare urmărind realizarea a două obiective-cadru:

a) alocarea de mijloace pentru a susține dezvoltarea regiunilor, în special, a zonelor defavorizate;

b) consolidarea posibilităților/ capacităților funcționale ale instituțiilor, capabile să asigure implementarea strategiilor (naționale și regionale) de dezvoltare regională.

Primul obiectiv al dezvoltării regionale prevede:

- o dezvoltare social-economică echilibrată și durabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova;
- reducerea discrepanțelor dintre nivelurile de dezvoltare social-economică a diferitor regiuni/ zone și ale celor din interiorul fiecărei zone.

Alte obiective de bază pentru implementarea politicii de dezvoltare regională presupun:

- consolidarea oportunităților financiare, instituționale și umane pentru dezvoltarea social-economică a regiunilor;
- susținerea activității autorităților administrației publice locale și a colectivităților locale orientate spre dezvoltarea social-economică a localităților;
- implicarea autorităților publice locale, a colectivităților în programele naționale, de sector, regionale de dezvoltare.

Întrucât legislația prevede, în mod explicit, sprijinirea de către Fond a ADR, ca structură-cheie responsabilă pentru susținerea dezvoltării regionale în Moldova, resursele financiare din Fond sunt disponibile pentru a sprijini anume constituirea și consolidarea ADR.

Principiile de bază ale utilizării Fondului, determinate în conformitate cu Regulamentul Fondului, sunt următoarele:

Eficiența - buna utilizare a resurselor naturale, umane, financiare și a celor de producție pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

Echitatea - drepturi egale de acces la valorile economice, sociale și culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de locul lor de trai;

Durabilitatea - caracterul viabil din punct de vedere tehnic, financiar și instituțional al măsurilor luate, al programelor și proiectelor de dezvoltare regională;

Planificarea - elaborarea și efectuarea, în concordanță cu *Strategia națională de dezvoltare* și cu *Strategia de dezvoltare regională*, a măsurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională, care au obiective bine formulate, priorități și mecanisme clar definite;

Coordonarea – punerea de acord, atât la nivel național cât și la nivel regional, a măsurilor și obiectivelor pentru susținerea dezvoltării regionale;

Parteneriatul - cooperarea autorităților publice centrale și locale, a sectorului public și privat, a societății civile în activitățile de planificare, de elaborare și de implementare a strategiilor privind susținerea dezvoltării regionale;

Transparența – furnizarea de informații complete, accesibile publicului privind alocarea, distribuirea și utilizarea mijloacelor pentru realizarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Resursele Fondului, conform legislației, pot fi utilizate pentru desfășurarea unui spectru larg de **activități și domenii**:

- consolidarea capacităților instituționale și umane, la nivel regional, în vederea elaborării și implementării strategiilor și politicilor de dezvoltare regională;
- dezvoltarea economică a regiunilor: sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, atragerea investițiilor, promovarea exportului;
- dezvoltarea infrastructurii regionale (drumuri, aprovizionare cu apă, sistem de canalizare, asigurare cu gaze naturale, servicii publice, comunicații etc.);
- asigurarea securității ecologice: protecția și conservarea resurselor naturale, prevenirea poluării mediului, utilizarea tehnologiilor relevante non-poluante etc.;
- dezvoltarea pieței locale a muncii;
- extinderea serviciilor sociale în regiuni (ocrotirea sănătății, învățământ, asistență socială, servicii sociale pentru persoanele cu handicap și dezabilități, consultații juridice gratuite etc.);
- dezvoltarea societății civile în regiuni;
- acordarea asistenței în cooperarea transfrontalieră;
- alte domenii conexe realizării scopurilor politicii de dezvoltare regională.

Dezvoltarea regională va fi sprijinită de Fond în cadrul normelor legale. Detaliile cu privire la activitățile/procesul de susținere de către Fond a dezvoltării regionale sunt prezentate în tabelul nr.1 (vezi mai jos). Astfel, MDRC propune Consiliului Național pentru aprobare, un pachet de programe și proiecte, care urmează a fi finanțate din Fond. Ulterior, asistat de MDRC, Consiliul Național informează Ministerul de Finanțe despre aceste programe și proiecte aprobate. Întru cât vor exista proiecte și programe de dezvoltare regională, care urmează a fi implementate și desfășurate pe parcursul a mai multor ani, este important ca toate obligațiile contractuale ale ADR, angajamentele Guvernului în ceea ce privește cheltuielile de viitor, să fie incluse în *Cadrul Bugetar pe Termen Mediu* (CBTM). MDRC este responsabil pentru **alocarea** resurselor financiare din Fond și pentru **utilizarea completă** a fondurilor. Or, acest fapt îl

obligă să trimită Consiliului Național rapoarte semestriale privind alocarea mijloacelor Fondului.

Tabelul 1: Propunerea privind ciclul bugetar anual al dezvoltării regionale

Activitatea	Sept	Oct	Noi.	Dec	Ian.	Feb	Mart.	Apr	Mai	Iunie	Iulie	Ag.
CALENDARUL BUGETAR	Guvernul aprobă bugetul	Bugetul este prezentat și aprobat de către Parlament					Guvernul aprobă CBTM			Ministerul preg. propunerea pentru Buget	Finalizarea proiectului de Buget	
1. Campanie de sensibilizare (cel târziu)	X											
2. Recepționarea propunerilor de proiecte		X										
3. Verificarea administrativă a PP		X										
6. Aprobarea Propunerilor de Proiect de către Consiliul Regional			X									
7. Evaluarea de către Comisia de Evaluare				X	X							
8. Aprobarea finală a Propunerilor de Proiect de către CNCDR						X	X					
9. Aprobarea formală pentru începerea achizițiilor							X					

Managementul fondului

Fondul deține o poziție distinctă în Bugetul anual de Stat. El este inclus în alocațiile destinate MDRC. Fondul constituie 1% din veniturile la Bugetul de Stat pentru un an bugetar. Regulamentul Fondului stipulează că resursele financiare care nu au fost utilizate într-un an bugetar pot fi păstrate și folosite în anul următor.

Operațional, finanțarea proiectelor de dezvoltare regională prin intermediul ADR este efectuată prin trezoreria Republicii Moldova. Acest mod de finanțare, în totalitate, trebuie să fie robust și transparent, astfel încât să satisfacă necesitățile atât ale Guvernului Republicii Moldova cât și ale donatorilor, deoarece, conform legislației, Fondul se constituie și din resursele financiare ale donatorilor.

Pe lângă fondurile bugetare, există și alte resurse financiare ale ADR, cum ar fi: dobânzile, dividendele din investiții, donațiile, grant-urile de la donatori. Ele vor fi încasate în conturile bancare deschise în cadrul *Contului Unic Trezorerial* al Ministerului Finanțelor. Acest fapt va impune ADR-urile să-și deschidă conturi separate în conturile trezoreriei pentru a recepționa fondurile respective. Pentru supravegherea fondurilor primite din afara sistemului bugetar, donatorii pot organiza și finanța auditul extern, independent.

Sursa principală a “altor venituri” pentru Fond totuși sunt donatorii, care vor finanța direct proiectele de dezvoltare regională.

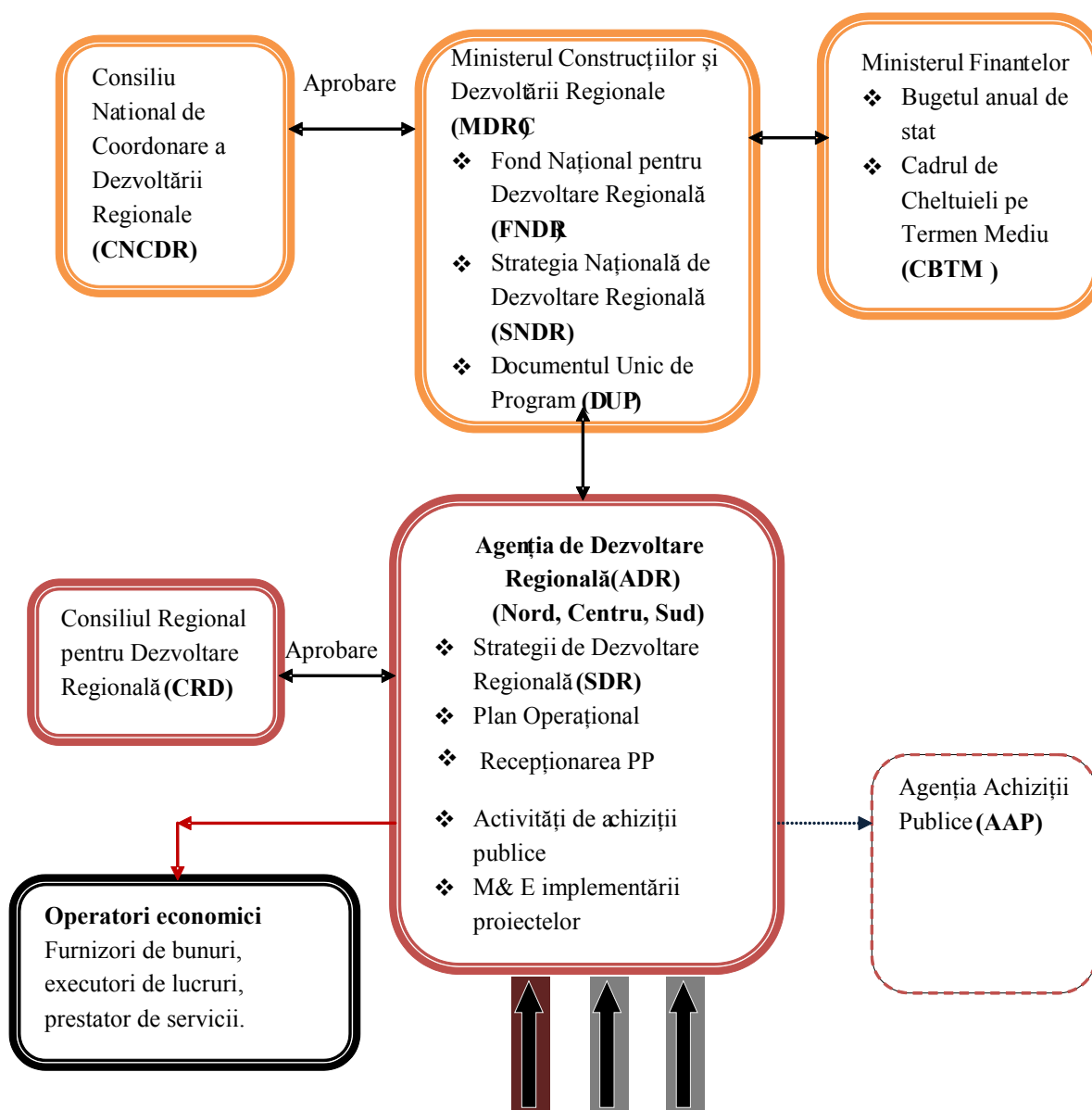
Modul de calculare a cheltuielilor de către ADR este descris în detalii mai jos, Rezumativ, menționăm că în fiecare an ADR va oferi MDRC-ului listele proiectelor aprobate de CRD, considerate ca priorități regionale. Aceste proiecte vor fi apoi prezentate de către MDRC, spre aprobare, Consiliului Național.

Pentru a gestiona efectiv și transparent resursele Fondului, MDRC va avea nevoie ca:

- ADR-urile să ofere MDRC informații detaliate privind veniturile și cheltuielile suportate în fiecare lună, acestea din urmă incluzând: salariile, fondurile de implementare a proiectelor, alte cheltuieli operaționale ce vor acoperi întreaga finanțare necesară pentru anul următor. Această modalitate de gestionare a cheltuielilor este esențială pentru managementul resurselor bănești din cadrul MDRC.
- documente de contabilitate și audit să fie identice pentru fiecare din cele trei ADR-uri;
- să se organizeze auditul intern în cadrul MDRC, pentru ca această instituție să poată supraveghea eficient modul de desfășurare/ implementare a proiectelor de către ADR-uri,

MDRC va asigura funcționarea mecanismelor, a proceselor de monitorizare și de evaluare, iar Curtea de Conturi va efectua auditul extern, conform prevederilor legislației în vigoare.

Figura 1. Schema de management a FNDR

Prezentarea propunerilor de proiect

Autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II, Agenții de dezvoltare regională

Note:

- ◀────────▶ Circuitul informației și aprobării
- ────────▶ Circuitul resurselor financiare
- ▶ Aprobarea procedurilor de achiziții publice

III. Cadrul legal și instituțional

Actele legislative și normative care se referă la FNDR

Fondul este constituit în conformitate cu *Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova* (nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006) ținându-se cont de modificările ulterioare. Fondul a fost creat pentru finanțarea și implementarea proiectelor și a programelor de dezvoltare regională incluse în *Documentul Unic de Program* (DUP).

Fondul activează în baza Constituției, a legislației din Republica Moldova, a hotărârilor Parlamentului, a Decretelor Președintelui Republicii Moldova, a actelor normative ale Guvernului și a altor acte normative.

Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, precum și din alte surse. El constituie o prioritate a politicii de dezvoltare regională. Cuantumul Fondului reprezintă 1% din veniturile la bugetul de stat. El este aprobat prin *Legea bugetului de stat* pentru un an. În Fond pot fi atrase de asemenea mijloace financiare din sectorul public, privat, local, regional, național și internațional, sau mijloace oferite de programele de asistență ale Uniunii Europene.

Fondul nu este entitate juridică. El este gestionat de Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale, care efectuează alocarea mijloacelor acestuia, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Național, în modul stabilit de *Regulamentul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului*, precum și de alte acte normative.

Operațiunile financiare privind executarea proiectelor de investiții sunt efectuate de către ADR-uri prin intermediul trezoreriilor teritoriale ale Ministerului Finanțelor.

Rolul instituțiilor în managementul Fondului

Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR)

Consiliul Național este o structură funcțională, de competență generală, fără personalitate juridică, constituit în scopul aprobării, promovării realizării, la nivel național, a obiectivelor politicii de dezvoltare regională.

Regulamentul Consiliului Național este aprobat prin Hotărârea nr.127 din 08 februarie, 2008 a Guvernului, iar componența nominală a membrilor Consiliului Național este aprobată prin Hotărârea nr. 1305 din 21 noiembrie, 2008 a Guvernului (cu modificările ulterioare). Consiliul Național a fost constituit pe principiul parității fiind alcătuit din:

- a) Viceprim-ministru - Președinte al Consiliului Național;
- b) Ministrul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor - vicepreședinte al Consiliului Național;

- c) Ministrul de Stat - vicepreședinte al Consiliului Național;
- d) Ministrul Economiei;
- e) Ministrul Finanțelor;
- f) Ministrul Mediului;
- g) Ministrul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor;
- h) Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare;
- i) Președintele fiecărui Consiliu Regional pentru Dezvoltare;
- j) un reprezentant al sectorului privat delegat de fiecare Consiliu Regional pentru Dezvoltare.
- k) un reprezentant al societății civile.

În funcție de tematica proiectelor ce urmează a fi discutate, președintele Consiliului Național are dreptul să invite la ședința Consiliului Național, în calitate de membri provizorii, alți miniștri, diferiți reprezentanți ai țărilor donatoare și/sau din cadrul instituțiilor specializate ale Uniunii Europene.

Consiliul Național are următoarele **atribuții**:

- avizează *Strategia Națională de Dezvoltare Regională*;
- aprobă *Documentul Unic de Program*;
- aprobă criteriile de evaluare a stării de dezvoltare regională elaborate de Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale;
- aprobă finanțarea din FNDR;
- aprobă planul anual de implementare, ținând cont de mijloacele financiare disponibile în FNDR;
- contribuie la atragerea mijloacelor financiare suplimentare pentru implementarea SNDR, a DUP și a SDR;
- susține cooperarea interregională, transfrontalieră și de altă natură, urmărind astfel dezvoltarea regională în Republica Moldova;
- exercită alte atribuții ce au drept obiectiv implementarea politicilor de dezvoltare regională în Republica Moldova.

Funcțiile specifice ale Consiliului Național sunt determinate de Hotărârea nr. 127 din 8 februarie, 2008, a Guvernului, ținându-se cont de modificările și completările ulterioare.

MDRC efectuează lucrările de secretariat ale Consiliului Național prin intermediul Direcției Generale Dezvoltare Regională.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor (MDRC)

MDRC este responsabil de dezvoltarea regională în Republica Moldova. Conform articolului 4 al *Legii privind dezvoltarea regională în Republica Moldova*, MDRC îi revin următoarele sarcini și responsabilități:

- a) Elaborează, monitorizează și evaluează implementarea *Strategiei naționale de dezvoltare regională*

MDRC promovează și implementează politicile de dezvoltare regională. Direcția Generală Dezvoltare Regională, ca subdiviziune a MDRC, este responsabilă de elaborarea propunerilor. Ea informează Guvernul despre toate etapele dezvoltării regionale, supraveghează modul de implementare a *Strategiei*. MDRC remite Guvernului și Consiliului Național rapoarte anuale privind rezultatele implementării *Strategiei*. Rapoartele anuale vor include o evaluare a implementării DUP, făcută în baza analizei agregate și a datelor de monitorizare colectate la nivel regional și național (a se vedea mai jos secțiunea privind monitorizarea și evaluarea)

- b) Gestionează *Fondul național pentru dezvoltare regională*

MDRC face propuneri Consiliului Național cu privire la alocările în Fond din resursele statului. MDRC gestionează *Fondul* în conformitate cu legislația și cu *Manualul Operațional al Fondului*.

MDRC i se acordă dreptul de a redistribui mijloacele financiare în cadrul unui proiect, în limita bugetului alocat. Redistribuirea mijloacelor financiare în cadrul proiectului va fi efectuat de către un Grup de lucru instituit prin ordinul ministrului

- c) Determină, în colaborare cu alte ministere, cu Consiliul Național și cu consiliile regionale pentru dezvoltare, prioritățile naționale de dezvoltare regională

MDRC elaborează propuneri în ceea ce privește prioritățile de investiții pentru dezvoltarea regională pentru a fi incluse în CBTM.

- d) Elaborează, în baza planurilor operaționale, *Documentul unic de program* și îl prezintă Consiliului Național, care aprobă planul anual de implementare

MDRC elaborează DUP și îl prezintă Consiliului Național spre aprobare.

- e) Reglementează metodologic procesul de elaborare a strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale.

Strategiile de dezvoltare regională, planurilor operaționale trebuie să fie cuprinzătoare și elaborate în parteneriat. MDRC va iniția procesul de dezvoltare regională, oferind suportul necesar CRD și ADR.

- f) Elaborează criteriile de atestare a deosebirilor în dezvoltarea regională, monitorizează indicii acestei dezvoltări și înaintează Consiliului Național propuneri de intervenție.

Dezechilibrele teritoriale trebuie evaluate și, respectiv, anihilate, prin:

- dezvoltarea localităților urbane;
- consolidarea legăturilor dintre orașe și sate;
- oferirea accesului la oportunitățile de dezvoltare;
- sporirea atenției față de dezechilibrele locale.

Fiecare strategie de dezvoltare regională va include un șir de indicii ai situației economice și sociale, necesari pentru evaluarea dezechilibrelor teritoriale.

g) Monitorizează, în cooperare cu consiliile regionale pentru dezvoltare, procesul de elaborare a strategiilor și a programelor regionale de dezvoltare.

MDRC este responsabil de elaborarea metodologiei de dezvoltare regională. Această metodologie presupune:

- *crearea și dezvoltarea* mecanismelor de elaborare a strategiilor de dezvoltare regională, precum și a planurilor operaționale;
 - *identificarea* necesităților și a activităților primordiale ce urmează a fi finanțate din fondurile financiare publice;
 - *monitorizarea* implementării proiectelor prin intermediul ADR-urilor;
 - *evaluarea* rezultatelor ca adecvate;
 - *oferirea* sprijinului tuturor participanților implicați în procesul de dezvoltare regională, și, în particular celor dezavantajați.
- g) Evaluează procesul de implementare a strategiilor de dezvoltare regională;
- h) Propune mecanismul de finanțare a dezvoltării regionale;
- i) Atrage mijloace financiare suplimentare pentru implementarea *Strategiei naționale de dezvoltare regională*.

MDRC este responsabil de realizarea, într-un timp rezonabil, a sarcinilor prevăzute de lege și de desfășurarea activităților stipulate în SNDR. Ministerul va remite Consiliului Național toate ofertele donatorilor și va negocia cu aceștia în vederea sprijinirii optime a procesului de dezvoltare regională.

Adițional, MDRC soluționează și următoarele sarcini:

- face dări de seamă către Consiliului Național și către Guvern cu privire la utilizarea resurselor FNDR;
- aprobă structura și membrii ADR-urilor;
- constituie o comisie abilitată să numească directorul ADR.
- propune desemnarea secretarului Consiliului Național.
- aprobă bugetul operațional al ADR-urilor.

Consiliul Regional pentru Dezvoltare (CRD)

Consiliul Regional este o structură regională deliberativă, fără personalitate juridică, constituit în vederea elaborării, coordonării și monitorizării politicii de dezvoltare regională. Potrivit prevederilor art.1 al Legii nr.438 din 28 decembrie, 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, ADR este o instituție publică necomercială, subordonată MDRC, creată pentru implementarea strategiilor de dezvoltare regională și a planului operațional.

CRD se constituie din președinți de raioane, primari, reprezentanți ai sectorului privat și ai societății civile. CDR coordonează, la nivel regional, realizarea programelor desfășurate în regiune.

CRD activează conform unui regulament aprobat de Consiliul Regional. Acest regulament, la rîndul lui, este elaborat, în baza Regulamentului-cadru adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 127 din 8 februarie 2008.

Agencia de Dezvoltare Regională

Una din responsabilitățile de bază ale ADR constă în elaborarea proiectelor de strategii pentru dezvoltare regională prin purtarea unor consultații cu beneficiarii preconizați.

“Beneficiari” pot fi comunități, municipalități, raioane, grupuri de raioane, organizații etc. Propunerile de proiect elaborate de solicitanți și aprobate de CRD sunt incluse în planul regional operațional și remise, prin intermediul MDRC, Consiliului Național pentru a fi aprobate și incluse în DUP pe o perioadă de trei ani. DUP include *Planurile Anuale de Implementare (PAI)* - document care oferă ADR-urilor drepturile de a asigura implementarea proiectelor elaborate în baza *Manualelor operaționale* și a *Legii privind achizițiile publice*.

În scopul dezvoltării unor sisteme robuste de management financiar, ADR-urile, în conformitate cu articolul 8 al *Legii privind dezvoltarea regională* nr.438 din 28 decembrie 2006, gestionează, în regiunea lor, procesele de achiziții, de plăți și de contabilitate pentru toate tranzacțiile. Din punct de vedere legal, ADR este unicul organ responsabil pentru coordonarea cheltuielilor fondurilor de dezvoltare regională oferite de Guvernul Republicii Moldova și de comunitatea donatorilor, de beneficiari.

Finanțarea proiectelor și a programelor, precum și cheltuielile pentru constituirea și funcționarea ADR sunt în conformitate cu devizele de cheltuieli coordonate de Consiliul Regional împreună cu Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor și aprobate de CNCDR.

Evidența contabilă a tuturor tranzacțiilor, inclusiv a plăților efectuate de FNDR, este o obligație a ADR. Această evidență va sta la baza întocmirii *Rapoartelor Financiare* pentru ADR.

IV. Documentele de planificare strategică stabilite prin Legea privind dezvoltarea regională

Legea privind dezvoltarea regională stabilește un număr de documente-cheie de planificare strategică (acestea sunt indicate în Tabelul nr. 2).

Tabelul 2: Documente-cheie de planificare strategică a dezvoltării regionale

Denumirea document.	Articolele din Legea DR	Definiția legală	Term. de realiz.	Cine elaborează	Cine aprobă	Aria de acoperire	Prerechizite
Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR)	Articolele 1, 9	Principalul document de planificare a dezvoltării regionale care reflectă politica națională în domeniu și introduce mecanismele naționale ale acestei dezvoltări	3 ani	MDRC	Guvern	Națională	-
Planul Anual de Implementare (PAI)	Articolele 1, 4, 5	Document de planificare anuală a procesului de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională (acesta include primul an al DUP)	1 an	MDRC	CNCDR	Națională	SNDR aprobată
Documentul Unic de Program (DUP)	Articolele 1, 10	Document guvernamental, elaborat în baza strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale regionale, de programare pe termen scurt a implementării politicii de dezvoltare regională	3 ani	MDRC	Guvern	Națională	SDR și PO adoptate
Strategia de Dezvoltare Regională (SDR)	Articolele 1, 11	Document al politicii de dezvoltare regională pe termen mediu care identifică priorități, include proiecte și măsuri specifice pentru implementarea acestei politici în	7 ani	ADR	CRD	Regională	-

		cadrul regiunii de dezvoltare					
Planul Operațional Regional (ROP)	Articolele 1, 11	Plan de implementare a strategiei de dezvoltare regională, care conține programele, proiectele și activitățile prioritare	3 ani	ADR	CRD	Regională	SDR aprobată

Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR)

Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR), este principalul document de planificare a dezvoltării regionale, el reflectând politica națională în acest domeniu. Documentul respectiv este elaborat de MDRC, avizat de Consiliul Național și aprobat de Guvern.

Strategia Națională de Dezvoltare Regională este elaborată în concordanță cu alte strategii, programe, care vizează dezvoltarea economică și socială a țării.

Documentul Unic de Program (DUP)

Documentul unic de program este un document guvernamental, elaborat în baza strategiilor de dezvoltare regională și a planurilor operaționale regionale, pe termen scurt avînd ca obiectiv promovarea/ implementarea politicii de dezvoltare regională.

DUP este un document-sinteză, în care sunt reflectate planurile operaționale regionale, programele/proiectele prioritare de dezvoltare regională care urmează a fi implementate în următorii 3 ani. *Documentul unic de program* este aprobat de Guvern.

Sincronizarea Documentului Unic de Program cu bugetul de stat și cu Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM)

Fondul, care reprezintă o prioritate a politicii de stat, se constituie din alocații anuale de la bugetul de stat, precum și din alte surse, conform legislației în vigoare.

Alocațiile din bugetul de stat către Fond pentru anul bugetar/financiar corespunzător sunt propuse de Guvern și aprobate de Parlament concomitent cu adoptarea *Legii bugetului de stat* pentru anul în cauză.

MDRC face propuneri cu privire la prioritățile de investiții pentru dezvoltarea regională. Acestea urmează a fi incluse *Cadrul Bugetar pe Termen Mediu*.

Planul Anual de Implementare (PAI)

Planul Anual de Implementare (PAI) este un document de planificare anuală a procesului de implementare a *Strategiei naționale de dezvoltare regională*.

Strategia de Dezvoltare Regională (SDR) și Planul Operațional Regional (POR)

Strategia de Dezvoltare Regională (SDR) este un document al politicii de dezvoltare regională pe termen mediu (7 ani), în care sunt stipulate prioritățile, proiectele și măsurile specifice, necesare pentru implementarea în cadrul regiunii a politicii respective.

Planul Operațional Regional (POR), , conține programe, proiecte și activități prioritare aprobate de CRD și urmărește implementarea *Strategiei de Dezvoltare Regională*.

SDR îi revine să analizeze SWOT (punctele vulnerabile, prioritățile, oportunitățile, eventualele primejdii/ amenințări etc.) în raport cu posibilitățile de dezvoltare, cu cadrul de cooperare a regiunilor, cu căile de consolidare a capacităților locale și regionale.

Strategia politicilor de dezvoltare regională în Republica Moldova este una de jos în sus și se înscrie în următorul cadru legislativ:

- a) ADR elaborează, iar CDR aprobă o SDR pe termen mediu (7 ani) și un POP pe un termen de X ani. Acest proces se desfășoară în baza SNDR elaborată de MDRC, avizată de Consiliul Național și aprobată prin hotărâre de Guvern.
- b) Planul Operațional Regional, după ce a fost aprobat, este remis de către ADR Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor pentru ca acesta să elaboreze Documentul Unic de Program. DUP va include proiecte și programe ce urmează a fi implementate pe parcursul următorilor trei ani.
- c) DUP este remis Consiliului Național și Guvernului pentru a fi aprobat. Ulterior, din DUP se desprinde Planul Anual de Implementare (PAI), care urmează a fi finanțat de Fond. CRD și MDRC vor supraveghea Performanța de implementare a ADR
- d) Odată cu aprobarea Documentului Unic de Program, Ministerul trebuie să asigure mobilizarea resursele necesare și funcționarea sistemelor de implementare.
- e) Achizițiile publice pentru proiectele finanțate din cadrul FNDR vor fi făcute în conformitate cu legislația în vigoare și vor fi organizate de ADR.

Beneficiarii locali și regionali trebuie să prezinte propuneri de proiecte, care vor fi aprobate de CRD. ADR-urile vor monitoriza toate proiectele, sub îndrumarea MDRC.

Concursul propunerilor de proiecte în domeniul dezvoltării regionale

În politica de dezvoltare regională sunt antrenate autoritățile administrației publice centrale și locale, comunitățile locale și organizațiile neguvernamentale, care, prin acțiuni coordonate, asigură o dezvoltare social-economică teritorială echilibrată și sprijină nemijlocit zonele defavorizate.

Oportunitățile deschise de Acordul de asociere cu UE și percepția publică față de procesul de dezvoltare regională, precum și alți factori, constată existența premiselor necesare pentru promovarea mecanismelor de implementare a politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova la un nivel calitativ nou.

Pentru a asigura dezvoltarea socio-economică echilibrată și durabilă a regiunilor de dezvoltare, se planifică îmbinarea sinergiei de efort a structurilor/instituțiilor de diferit nivel pentru implementarea unor proiecte complexe de dezvoltare intersectorială, cu utilizarea elementelor de inovație și eficiență.

Abordarea sectorială îngustă aplicată în perioadele precedente va fi modificată prin asigurarea unei planificări sectoriale sinergizate și ajustate atât la prevederile politicilor sectoriale naționale, cât și la prevederile acquis-ului comunitar, iar procesul de dezvoltare regională urmează să treacă la un nou nivel conceptual, aceasta (politica) devenind una cu adevărat intersectorială, care va asigura sinergia de efort pentru multiplele resurse disponibile, astfel încât procesul de dezvoltare regională să devină mai eficient, mai eficace și mai rezultativ.

În *Instrucțiunea pentru Utilizator* sunt prezentate condițiile de înaintare, selectare și aprobarea a proiectelor finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR).

Scopurile *Concursului de propuneri de proiecte* lansat în anul 2016 sunt:

1. Stimularea inițiativelor privind consolidarea și dezvoltarea economiei regionale și a infrastructurii de importanță regională și locală care corespund abordărilor complexe pentru conceptele de proiecte regionale conform Programelor sectoriale regionale
2. Selectarea proiectelor în valoare de totală de 1 000 000 000,0 lei care urmează a fi finanțate din sursele Fondului Național pentru Dezvoltare Regională.
3. Elaborarea Documentului Unic de Program și a Planurilor Operaționale Regionale.

Lansarea *Concursului de Propuneri de Proiecte*, marchează un pas important în implementarea practică a politicilor de dezvoltare regională și prevede un șir de modificări și ajustări din lecțiile învățate în rezultatul implementării proiectelor în perioada anilor 2010-2015, precum și aplicării unei noi abordări referitoare la programarea sectorială regională.

Concursul propunerilor de proiecte se va efectua în cadrul a două etape:

1. *Depunerea notelor conceptuale.* Acestea vor fi depuse în termen de 50 zile calendaristice de la data lansării oficiale a Concursului de propuneri de proiecte.
2. *Depunerea cererilor complete de finanțare.* Cererea completă de finanțare vor fi depuse în termen de 90 zile calendaristice de la data publicării oficiale a listelor Notelor conceptuale, aprobate de către Consiliile Regionale pentru Dezvoltare.

Etapele prezentării și evaluării propunerilor de proiecte

Procesul de prezentare a propunerilor de proiecte va cuprinde următoarele etape:

Procesul de prezentare a propunerilor de proiecte va cuprinde următoarele etape:

Etapa I		
Termen de realizare	Activități	Descriere
15 martie 2016	Lansarea Concursului de Proiecte.	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor lansează oficial Concursul de Propuneri de Proiecte. ADR, informează aplicanții despre prevederile și cerințele <i>Concursului</i> , care conține: <i>anunțul privind lansarea concursului</i> , <i>Instrucțiunea pentru utilizator</i> și <i>formularele</i> ce urmează a fi completate. În cadrul <i>campaniei de informare</i> , ADR, oferă informații ample aplicanților referitor la tipurile de proiecte, criteriile de selectare și cheltuielile eligibile și neeligibile ale proiectului, despre resursele financiare disponibile pentru susținerea proiectelor de dezvoltare regională, precum și despre importanța de a elabora și propune proiecte în parteneriat cu alte APL. ADR va utiliza toate mijloace de informare potrivite și accesibile pentru aplicanți.
50 zile	Depunerea notelor conceptuale	Data limită de colectare a notelor conceptuale este 3 mai 2016. Aplicații vor prezenta conform cerințelor susmenționate următoarele documente: 1. Nota conceptuală (anexa nr.1); 2. Declarația aplicantului 3. Declarațiile de parteneriat (după caz)
10 zile	Evaluarea notelor conceptuale	Toate notele conceptuale primite în termenul limită în cadrul primei etape, vor fi verificate intern, de către Comisia administrativă creată din reprezentanți ai MDRC, ADR și CRD, din punct de vedere al conformității administrative și al eligibilității. Se va verifica dacă cererea îndeplinește condițiile și cerințele impuse și prevăzute în Instrucțiune. Comisia va verifica notele conceptuale în conformitate cu <i>grila de evaluare administrativă a eligibilității proiectului</i> și va oferi punctajul respectiv fiecărei propuneri de proiect.
5 zile	Aprobarea Notelor conceptuale	Raportul comisiei de evaluare este prezentat în cadrul ședinței Consiliului regional pentru dezvoltare, care aprobă lista notelor conceptuale care au acces în faza a doua a concursului. ADR informează aplicanții despre rezultatul selectării notelor conceptuale și spre activitățile ulterioare prevăzute pentru etapa II a concursului.
Etapa II		

90 zile	Completarea și depunerea Cererii complete de finanțare	<p>În urma selectării propunerilor de proiecte în cadrul primei etape, ADR va acorda asistența tehnică necesară applicantului și partenerilor (după caz) în vederea completării formularului Cererii Complete de finanțare, elaborarea documentației tehnice, a devizului general al proiectului și a planului de implementare și altele (conform formularelor anexate la Ghid).</p> <p>Cererea completă de finanțare ce urmează a fi depusă va conține următoarele documente în baza cărora vor fi evaluate proiectele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cererea de finanțare (anexa nr.2); 2. Bugetul Proiectului; 3. Documentația tehnică (în conformitate cu prevederile legislației în vigoare); 4. Raportul de verificare a proiectului emis de către Serviciul de Stat pentru Verificare și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor a MDRC (în conformitate cu prevederile legislației în vigoare) – după caz; 5. Alte acte relevante <p>ADR poate cere aplicanților să facă în timpul procesului de verificare unele precizări. Solicitățile de clarificare trebuie făcute în maximum 5 zile calendaristice de la data interpelării.</p> <p>Cererile de finanțare, împreună cu documentele-suport, vor prezentate în original.</p> <p>Dacă un applicant prezintă câteva cereri de finanțare, fiecare cerere de finanțare trebuie depusă separat, conform instrucțiunilor descrise mai sus.</p>
10 zile	Evaluarea cererilor complete de finanțare	În cadrul ADR va fi creat Grupul de evaluare format din reprezentanți ai MDRC, ADR și CRD cu participarea experților în domeniile pentru evaluarea cererilor complete de finanțare din punct de vedere administrativ, a eligibilității, tehnic și financiar.
5 zile	Aprobarea cererilor complete de finanțare	Recomandările și concluziile grupului de lucru privind evaluarea fiecărei cereri complete de finanțare sunt prezentate CRD pentru aprobare. În baza cererilor complete de finanțare acceptate este elaborat Planul operațional regional și remis Ministerului dezvoltării Regionale și Construcțiilor pentru evaluarea la nivel național .

Etapa III		
20 zile	Evaluarea de către Comisia Interministerială	Evaluarea națională va fi desfășurată după finalizarea etapei doi a concursului (Depunerea și colectarea Cererilor complete de finanțare) și va fi realizată de Comisia Interministerială creată de MDRC. Etapa finală va consta în evaluarea conform criteriilor de selectare din punct de vedere a conformității proiectului cu prevederile și prioritățile strategiilor sectoriale naționale. Desfășurarea ședinței Comisiei de evaluare va avea loc în termen de cel mult 20 zile calendaristice de la data finalizării termenului de prezentare a conceptelor de propuneri de proiecte. Rolul Comisiei de evaluare este acela de a lua decizia includerea proiectului în DUP, în baza <i>Grilei de evaluare națională</i> .
30 zile	Elaborare și aprobare DUP	În baza raportului de evaluare a comisiei interministeriale, de către MDRC este elaborat proiectul DUP și supus aprobării și avizării de către CNCDR și alte autorități administrative centrale
45 zile	Aprobarea DUP de către Guvern	După aprobarea de către CNCDR a DUP-ului, MDRC va propune Guvernului să aprobe DUP care conține programe și proiecte prioritare în domeniul dezvoltării regionale.

Finanțarea oferită de FNDR

Fondul deține o poziție distinctă în bugetul de stat, avînd ca obiectiv promovarea unei politici de dezvoltare regională. El constituie 1% din veniturile bugetului de stat aprobate pe anul respectiv, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație.

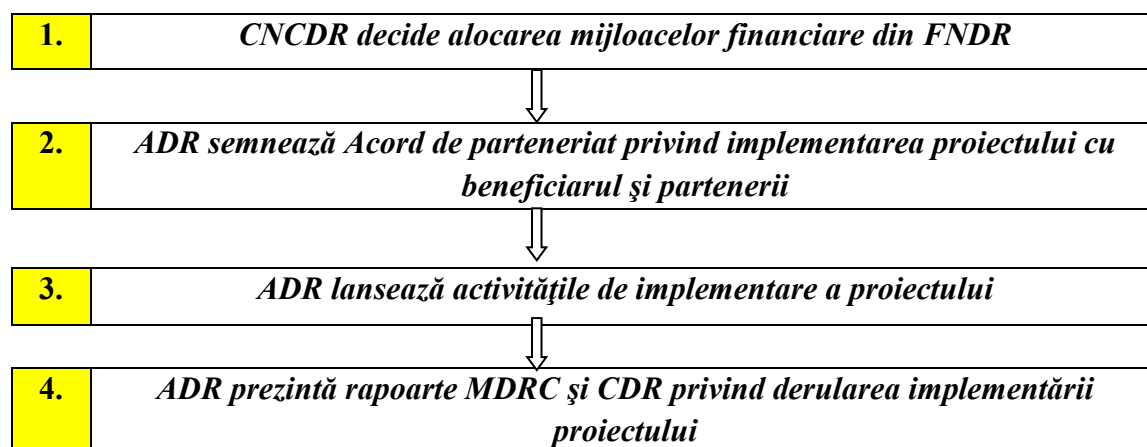
Etapele finanțării proiectelor de dezvoltare regională din FNDR

- 1) ***CNCDR decide alocarea mijloacelor financiare din FNDR.*** ADR inițiază implementarea propriu-zisă a proiectelor în baza deciziei CNCDR de alocare a mijloacelor financiare conform bugetului FNDR alocat în anul respectiv.
- 2) ***ADR semnează Acord de parteneriat privind implementarea proiectului cu aplicantul și partenerii.*** În cazul fiecărui proiect selectat pentru finanțare, Agenția de dezvoltare regională, Beneficiarul și partenerii vor semna un Acord de parteneriat care prevede stabilirea

atribuțiilor și responsabilitățile fiecărei părți, durata desfășurării proiectului, costurile, sursele de finanțare și după caz, cofinanțarea proiectului.

- 3) **ADR lansează activitățile de implementare a proiectului.** Pentru fiecare proiect în parte, ADR va elabora, după caz, *Caiete de sarcini* și va anunța concursurile de licitație publică pentru angajarea companiilor specializate în realizarea lucrărilor de reparație, reconstrucție, construcție, dotare cu echipament tehnic și utilaje, în prestarea de servicii, ș.a. necesare pentru implementarea proiectelor. În conformitate cu prevederile legale din domeniu și cu procedurile stabilite, ADR vor monitoriza implementarea proiectelor și vor asigura utilizarea eficientă mijloacelor financiare;
- 4) **ADR prezintă rapoarte MDRC și CRD privind derularea implementării proiectului.** Rezultatele evaluării și monitorizării se vor include în rapoarte de monitorizare și evaluare referitoare la fiecare proiect în parte și se vor prezenta MDRC de către ADR.

Etapele finanțării proiectelor de dezvoltare regională din FNDR

V. Aspecte generale de achiziții publice

Principii ale achiziției publice

Procesul de achiziții publice în Republica Moldova este reglementat de *Legea privind achizițiile publice, nr. 96-XVI din 13.04.2007* și de hotărârile Guvernului de resort

Obiectivul principal al achizițiilor finanțate din Fondului Național de Dezvoltare Regională constă în procurarea de bunuri, în realizarea unor lucrări, în prestarea, cu cel mai mic preț, a serviciilor de calitate. Achizițiile se fac în concordanță cu legislația Republicii Moldova.

În acest capitol din Manualul Operațional al Fondului Național de Dezvoltare Regională, utilizatorii fondurilor respective (agenții de dezvoltare regională, ONG-uri, organizații publice) vor găsi informații utile despre bunele practici de planificare și gestionare a achizițiilor efectuate din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională.

Procedurile de achiziții publice descrise în Manual sunt obligatorii pentru agențiile de dezvoltare regională - principalul implementator al proiectelor finanțate din Fondul Național de Dezvoltare Regională și autoritate contractantă.

Pe parcursul întregului proces de achiziție publică, orice decizie va fi luată ținându-se cont de următoarele principii: al *nediscriminării, echității, reciprocității, transparenței, proporționalității, utilizării eficiente a fondurilor public, responsabilității.*

NEDISCRIMINAREA impune crearea unor condiții reale de manifestare a concurenței în care orice subiect economic:

- să poată participa la procedura de atribuire;
- să aibă șansa de a deveni contractant.

TRATAMENTUL EGAL presupune impunerea, pe parcursul procedurii de achiziție publică, a unor reguli, cerințe, criterii identice pentru toți operatorii economici, astfel încât aceștia să beneficieze de șanse egale de a deveni contractanți.

RECUNOAȘTEREA RECIPROCĂ impune acceptarea:

- produselor, serviciilor, lucrărilor oferite în mod licit pe piața Uniunii Europene;
- diplomelor, certificatelor, a altor documente, emise de autoritățile competente din alte state, în conformitate cu legislația în vigoare;
- specificațiilor tehnice, echivalente cu cele solicitate la nivel național.

TRANSPARENȚA oferă publicului toate informațiile referitoare la aplicarea procedurii de atribuire.

PROPORȚIONALITATEA asigură stabilirea unor legături între necesitățile autorității contractante, obiectul contractului de achiziție publică și cerințe.

UTILIZAREA EFICIENTĂ A FONDURILOR PUBLICE impune:

- aplicarea unor proceduri competiționale de atribuire;
- stabilirea, în vederea asigurării unui raport optim între calitate și preț, a unor criterii de evaluare a avantajelor economice pe care le au ofertele.

ASUMAREA RĂSPUNDERII înseamnă o precizare a sarcinilor și responsabilităților persoanelor implicate în procesul de achiziție publică ținându-se cont de:

- profesionalism;
- imparțialitate;
- autonomia deciziilor adoptate pe parcursul derulării acestui proces.

Efecte urmărite:

- deschiderea și dezvoltarea pieței de achiziții publice;
- crearea unui cadru bazat pe încredere, corectitudine și imparțialitate;

- excluderea elementelor de natură subiectivă, care ar putea influența, în procesul de achiziție publică, deciziile;
- excluderea atitudinilor preferențiale acordate operatorilor economici locali;
- asigurarea “vizibilității” regulilor, oportunităților, procedurilor și a rezultatelor;
- excluderea cerințelor restrictive;
- obținerea celei mai bune valori pentru fondurile publice, de regulă, considerate ca fiind insuficiente în raport cu necesitățile;
- supravegherea prețurilor, aferente atât administrației cât și ofertantului, în procesul de achiziție publică;
- reducerea/ prevenirea erorilor ce pot fi comise pe parcursul procesului de achiziție publică;
- prevenirea fraudelor și a actelor de corupție.

Achizițiile publice și impactul asupra mediului

Orice operațiune de achiziție publică poate fi efectuată doar după ce autoritatea contractantă a efectuat o analiză minuțioasă și a evaluat impactul asupra mediului. Includerea factorilor de mediu în procedura de achiziționare, conform prevederilor *Legii cu privire la achizițiile publice*, va determina ca produsele, construcțiile și serviciile atribuite să corespundă cerințelor și standardelor impuse protecției mediului.

Cît privește respectarea cerințelor mediului, acestea au o importanță majoră în cazul contractelor pentru lucrările de construcție mari și complexe. Or, acestea, de regulă, au un enorm impact negativ asupra mediului. Acest impact trebuie minimalizat sau, în cel mai fericit caz, evitat totalmente în procesul de achiziții publice.

Impactul negativ poate fi eficient minimalizat printr-o planificare minuțioasă, din start, a procedurilor de achiziționare, printr-o elaborare corectă a proiectului, a componentelor de achiziție, prin instituirea unor funcții eficiente de examinare tehnică. Respectarea de către contractanți a cerințelor și standardelor impuse protecției mediului reprezintă un criteriu esențial al evaluării și satisfacerii ofertelor.

Proceduri și metode de achiziții aplicate în cadrul proiectelor finanțate din FNDR

Anterior desfășurării unei licitații, *Planul de achiziții* propus pentru proiect este confruntat cu *Planul anual de implementare* și avizat de MDRC. Planul de achiziții cuprinde toate contractele care contribuie la realizarea obiectivelor trasate în proiecte. Planul de achiziții poate fi actualizat pe parcurs doar cu aprobarea prealabilă a MDRC și în conformitate cu prevederile *Manualului operațional*.

Contractul de achiziții publice poate fi atribuit prin următoarele proceduri:

- licitație deschisă (publică);
- licitație limitată;
- acord-cadru;
- dialog competitiv;
- proceduri negociate;
- achiziție dintr-o singură sursă;
- cerere a ofertelor de prețuri;
- sisteme dinamice de achiziție;
- licitație electronică;
- achiziție în cazul planurilor de construcție a locuințelor sociale;
- achiziție prin Bursa Universală de Mărfuri.

Licitația publică/deschisă reprezintă procedura de bază în atribuirea contractului de achiziții publice.

Celelalte proceduri pot fi folosite numai în condițiile expres stabilite de *Legea privind achizițiile publice*.

Conform prevederilor legii, sunt admise contractele de achiziții publice valoarea estimativă a cărora este egală sau mai mare decât:

- pentru contractele de achiziții publice de bunuri - 20 mii de lei;
- pentru contractele de achiziții publice de lucrări și servicii - 25 mii de lei;
- a contractelor de achiziții publice subvenționate direct cu peste 50 la sută de către autoritățile contractante și care nu se referă la excepțiile specificate în art. 4 al *Legii privind achizițiile publice nr. 96-XVI din 13.04.2007*.

Contractele de achiziții publice, a căror valoare estimativă, fără taxa pe valoare adăugată, nu depășește cotele menționate, se alcătuiesc în conformitate cu *Regulamentul achizițiilor publice de valoare mică*, aprobat de Guvern.

Prin *Cererea ofertelor de prețuri*, pot fi atribuite contracte de achiziții de bunuri, de lucrări sau servicii. Valoarea estimativă a acestor contracte prezentate conform unor specificații concrete, nu trebuie să depășească:

- 200 de mii de lei pentru bunuri și servicii;
- 1 000 de mii de lei pentru lucrări.

În cazurile când valoarea contractelor pentru bunuri și servicii depășește 200000 de lei, iar cea a contractelor pentru lucrări este mai mare de 1000000 de lei, agențiile de dezvoltare regională vor organiza licitația publică/ deschisă.

Pentru a stimula economia națională, legea prevede o marjă preferențială pentru subiectul contractant în susținerea ofertelor de bunuri indigene și a ofertelor de lucrări efectuate de operatorii rezidenți ai Republicii Moldova. Această marjă nu va depăși 15 la sută din prețul ofertei clasate pe poziția întâi.

Sistemul de achiziții publice

Sistemul de achiziții publice în domeniul dezvoltării regionale are ca scop satisfacerea interesului public prin implementarea proiectelor cu impact economic asupra dezvoltării regionale, prin procurarea de bunuri, prin executarea de lucrări sau prin prestarea de servicii cu bani publici.

Elementele de structură a sistemului de achiziții sunt:

- a) autoritatea de reglementare;
- b) autoritățile contractante;
- c) operatorii economici;
- d) supraveghetorii sistemului.

a. Autoritatea de reglementare

Agencia Achiziții Publice (AAP) reprezintă, în cadrul sistemului de achiziții publice, autoritatea de reglementare. **AAP** este autoritatea administrativă centrală, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Guvernului. Ea este abilitată cu dreptul de a supraveghea, de a controla și de a coordona în domeniul achizițiilor publice.

Rolul fundamental al AAP constă în elaborarea, promovarea și implementarea prevederilor legislative în domeniul achizițiilor publice.

b. Autoritățile contractante

Conform *Legii privind achizițiile publice*, în cadrul sistemului de achiziții publice, autoritățile publice sunt denumite autorități contractante cu statut de cumpărător (persoanele juridice cu drept public, asociațiile acestor autorități sau persoane), care desfășoară activități în domeniul achizițiilor publice, conform prevederilor legislative. Ele dispun de resurse financiare, satisfacând necesitățile de interes public. Nu-și propune scopuri industriale sau comerciale.

În domeniul dezvoltării regionale, ca autoritate contractantă este considerată Agenția de dezvoltare regională (ADR).

ADR este persoană juridică de drept public (dispune de personalitate juridică). Ea gestionează banii publici în vederea satisfacerii necesităților de interes public. Nu-și propune scopuri industriale sau comerciale

Agențiile de dezvoltare regională se ocupă de managementul achizițiilor publice asigurând astfel ca:

- resursele necesare pentru implementarea și dezvoltarea proiectului să fie achiziționate cu atenție sporită, în spiritul economiei și al eficienței (cel mai mic preț, cea mai bună calitate, furnizare la timp și în cantitatea necesară);
- fondurile alocate pentru achiziția de bunuri, lucrări și servicii să fie folosite în strictă corespundere cu obiectivele și activitățile stipulate în proiect;
- să fie create și garantate oportunități egale pentru toți furnizorii.

Agenția de Dezvoltare Regională:

- estimează costurile pentru toate activitățile planificate și asigură ca acestea să nu depășească bugetul aprobat;
- elaborează planul de achiziții și utilizează metode adecvate pentru fiecare achiziție, potrivit procedurilor din *Manual*;
- întocmește specificațiile tehnice pentru bunuri, devizele estimative pentru lucrări, precizează termenii de referință pentru servicii, lista de furnizori/ executanți/ consultanți calificați;
- depune cererile de oferte, primește și înregistrează ofertele;
- evaluează ofertele și desemnează oferta câștigătoare în conformitate cu criteriile de evaluare stabilite;
- pregătește, pentru a fi încheiate cu operatorii economici desemnați câștigători, contractele de achiziții, contractele de licitație în strictă conformitate cu cerințele stipulate în documentele de preselecție sau în alte documente ce urmăresc atragerea ofertelor;
- întocmește darea de seamă privind procedurile de achiziție, pe care o prezintă Agenției Achiziții Publice pentru a fi examinată și înregistrată în termen de 5 zile din momentul încheierii contractului sau din momentul adoptării deciziei de anulare a procedurii/ de respingere a tuturor ofertelor. În cazul în care nu a fost depusă nici o ofertă, se examinează în termen de 5 zile de la desfășurarea procedurii;
- aprobă și semnează contractul;
- prezintă, la Trezoreria teritorială, informații cu privire la atribuirea contractului de achiziție publică;
- verifică rapoartele elaborate de consultanți, documentele referitoare la cantitatea și la calitatea bunurilor furnizate, la lucrările efectuate de executanți;
- întocmește documentele necesare pentru sancționarea operatorului economic în cazul când clauzele contractuale sunt îndeplinite necorespunzător;

- efectuează plăți și întocmește rapoartele către Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale;
- completează dosarele cu toate documentelor proiectului și, în cazul când acestea sunt solicitate, le pune la dispoziția Agenției Achiziții Publice, MDRC și auditorilor.

c. Operatorii economici

Operatorul economic joacă în cadrul achizițiilor publice rolul de:

- furnizor de bunuri;
- executant de lucrări;
- prestator de servicii.

Prin operator economic se înțelege orice furnizor, executant sau prestator, care oferă pe piață, în mod legal, bunuri, execută și/ sau prestează servicii.

În funcție de operator poate fi:

- persoana fizică;
- persoana juridică;
- orice entitate publică, asociație de astfel de persoane, entități de drept public.

Toate aspectele legate de operatorii economici sunt reglementate de prevederile din Secțiunea a II-a, Capitolul III al *Legii*.

d. Supraveghetorii sistemului

Sistemul de achiziții publice este supravegheat de următoarele instituții:

- Agenția achiziții publice (AAP).
- Curtea de Conturi

AAP – autoritate care reglementează achizițiile publice, verifică și aprobă anunțul de intenție, verifică rapoartele finale și avizează contractele de achiziții publice.

Curtea de conturi – autoritate publică, instituție supremă de audit, care efectuează auditul extern al sectorului public.

Etapele de achiziții și implementare în practică

ADR va asigura procurarea bunurilor, efectuarea lucrărilor, prestarea serviciilor.

Bunurile, lucrările și serviciile, ca obiect al achiziției, solicitate de autoritatea contractantă, vor fi descrise exact și complet pentru ca fiecare cerință stabilită de ADR să fie îndeplinită.

Conform prevederilor *Legii privind achizițiile publice*, caracteristicile obiectului achiziției trebuie să corespundă cerințelor stabilite de autoritatea contractantă cu privire la:

- calitate;
- eficiență;
- testare;
- securitate;
- dimensiuni;
- simboluri, terminologie, ambalaj;
- mod de transportare;
- marcare;
- etichetare;
- procese și metode de producere;
- procedee de determinare a conformității.

Procesul de achiziții publice se constituie dintr-o succesiune de etape și acțiuni, la finele cărora este obținut produsul final (bunuri, servicii, lucrări), ca urmare a atribuirii unui contract de achiziție publică.

Tabelul 3

Procesul de achiziții publice

#	Etape	Responsabil	Acțiuni
1	Planificarea achizițiilor	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • identificarea necesităților • identificarea (confirmarea) resurselor financiare • elaborarea programului anual al achizițiilor publice
2	Criterii de precalificare	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • pregătirea listei de cerințe pentru viitorii ofertanți
3	Anunțuri de intenție	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • publicarea anunțului de intenție
4	Documentele de licitație	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • elaborarea documentelor de licitație; • invitarea eventualilor participanți la licitație; • oferirea documentelor de licitație ofertanților; • semnarea Pactului de Integritate; • stabilirea termenelor de depunere-primire a ofertelor; • introducerea unor modificări în documentele de licitație; <p>(structura și conținutul documentelor de licitație sunt stabilite de documentația standard aprobată de Guvern)</p>
5	Comunicarea cu ofertanții	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • principii generale și modalități • elaborarea răspunsului la scrisorile operatorilor:
6	Deschiderea ofertelor	ADR, Comisia de Evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • stabilirea termenelor pentru elaborarea-primirea ofertelor;

#	Etape	Responsabil	Acțiuni
			<ul style="list-style-type: none"> • deschiderea ofertelor;
7	Evaluarea ofertelor	Comisia de Evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • examinarea ofertelor; • acceptarea ofertelor;
8	Atribuirea contractului de achiziție publică / încheierea acordului-cadru si informarea trezoreriei teritoriale	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • semnarea contractului sau încheierea acordului-cadru; • demararea finanțării achiziției;
9	Anunțarea rezultatelor	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • transmiterea pentru publicare a anunțului de atribuire;
10	Examinarea contestațiilor și litigiilor	AAP, ADR, Comisia de Evaluare	<ul style="list-style-type: none"> • primirea contestațiilor si transmiterea lor la AAP
11	Perfectarea dosarului de achiziții publice	ADR	<ul style="list-style-type: none"> • conținutul dosarului de achiziție publică; • asumarea responsabilității pentru păstrare; • stabilirea termenului de păstrare; • arhivarea dosarelor.

VI. Contabilitate, audit, dări de seamă

Agencia de Dezvoltare Regională efectuează lucrările de contabilitate primară cu privire la utilizarea Fondului.

Toate conturile, registrele, tranzacțiile financiare pentru proiectele finanțate din Fond, documentele de implementare a proiectelor de dezvoltare regională se păstrează la ADR.

ADR-urile duc evidența contabilă în conformitate cu *Standardele Naționale de Contabilitate*. Alocarea mijloacelor din Fond se efectuează prin intermediul contabilității MDRC și în baza regulilor de evidență contabilă. Conform legislației în vigoare, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, împreună cu ADR, sunt totalmente responsabili pentru utilizarea resurselor financiare ale FNDR.

Direcția Financiară a MDRC:

- asigură lucrările de contabilitate corespunzătoare ADR în conformitate cu legislația în vigoare;
- cel puțin, o dată pe an controlează acuratețea documentelor, legalitatea operațiunilor efectuate;
- utilizează efectiv, din punct de vedere economic, fondurile, conform finanțării deschise, destinației, estimărilor de cheltuieli pentru proiectele aprobate, ținând cont și de schimbările făcute, de integritatea valorilor monetare și materiale;
- informează sistematic și oferă ADR servicii contabile (reglementări, instrucțiuni), sugestii metodologice cu privire la managementul financiar, la organizarea și ținerea evidenței contabile, la întocmirea rapoartelor și a altor documente ce vizează serviciile contabile.

Auditul extern privind utilizarea resurselor FNDR

Cel puțin, o dată în trei ani, Fondul este supus controlului financiar/ auditului extern din partea Curții de Conturi (CC) a Republicii Moldova. CC va supune controlului financiar / auditului public extern modul de gestionare și de utilizare a resurselor financiare ale Fondului, precum și modul de organizare a achizițiilor.

Scopul auditului este să determine în ce măsură reglementările interne, disponibile pentru finanțarea proiectelor corespund legilor. CC, de asemenea, efectuează controlul financiar / auditul în cadrul ADR-urilor – structuri subordonate MDRC, responsabile pentru utilizarea mijloacelor financiare ale FNDR.

În urma controlului financiar/ auditului se va stabili dacă:

- alocațiile FNDR corespund scopului și condițiilor de implementare a proiectelor de dezvoltare regională aprobate în conformitate cu procedurile din *Manualul Operațional* al FNDR;
- resursele financiare ale FNDR au fost utilizate într-un mod transparent și rațional;
- achizițiile de echipament, de lucrări și servicii, alocațiile adiționale au fost făcute corect și în conformitate cu legislația;
- ADR a creat, în conformitate cu actele legislative, condiții optime pentru controlul intern al procedurilor de achiziții și plăți efectuate în perioada respectivă.
- inventarul echipamentului aflat în proprietatea ADR, utilizarea echipamentului și a altor tipuri de proprietăți, politica de patrimoniu și de management promovată sunt în conformitate cu principiile efective ale activităților economice.

Auditorii au acces la toate documentele de contabilitate ale MDRC și ADR, la informațiile despre monitorizarea alocațiilor, la management, la procedurile de raportare a cheltuielilor și veniturilor ADR alocate din Bugetul de Stat al Moldovei.

Sistemul de raportare privind utilizarea resurselor Fondului

MDRC va remite MF și Consiliului Național rapoarte consolidate privind alocarea și utilizarea resurselor Fondului. Rapoartele consolidate ale MDRC vor fi elaborate în baza rapoartelor prezentate de ADR-uri (Formularul nr. 2: *Raportul privind executarea bugetului instituției publice din contul cheltuielilor de bază*).

VII. Monitorizare și evaluare

După cum am indicat mai sus, Ministerul poartă responsabilitatea generală pentru monitorizarea și evaluarea *Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională*. SNDR se referă la întreg procesul de DR, inclusiv la elaborarea și implementarea, în cadrul regiunilor, a SDR și POR.

Astfel, Ministerul, în numele Guvernului Republicii Moldova, este responsabil de asigurarea monitorizării și evaluării adecvate a tuturor lucrurilor din cadrul întregului proces de DR. Respectiv, articolul 4 al *Legii privind dezvoltarea regională în Republica Moldova* impune acestuia următoarele sarcini și responsabilități:

- *elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională;*
- *monitorizarea;*
- *evaluarea implementării.*

Ministerul, prin *Direcția generală de dezvoltare regională*, este responsabil de elaborarea și implementarea politicilor de dezvoltare regională. Ministerul va prezenta Guvernului și Consiliului Național două rapoarte semestriale de progres (la fiecare 6 luni), care vor conține

- informații despre implementarea acțiunilor planificate în vederea realizării principalelor documente de planificare strategică;
- informații privind eforturile de implementare a acțiunilor.

La sfârșitul fiecărui an de implementare Ministerul va elabora un raport de evaluare a rezultatelor implementării Strategiei. Acesta va include indicii relevanți, date statistice, analize ale informației.

Raportul anual va fi întocmit în baza analizei agregate a datelor colectate la nivel regional și național. El va conține informații despre evaluarea implementării Documentului Unic de Program. În scopul realizării acestor obligații, Ministerul trebuie să asigure un cadru adecvat de monitorizare și de evaluare, care să se refere nu doar la activități și investiții în cadrul fiecărei regiuni, dar și la întregul proces de implementare a politicii de dezvoltare regională.

În cooperare cu CRD și ADR, Ministerul va asigura implementarea *Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, a Strategiei de Dezvoltare Regională și a Planului Operațional*, urmărind ca acestea să fie monitorizate și evaluate în conformitate cu prevederile regulamentelor-cadru. Monitorizarea și evaluarea vor fi lansate la nivel de proiect și aplicate până la nivelul SNDR. Acest proces este proporțional nivelurilor resurselor disponibile pentru dezvoltarea regională. Monitorizarea FNDR reprezintă o parte integrantă a sistemului general de monitorizare.

Funcțiile de Monitorizare și Evaluare ale FNDR

Monitorizarea FNDR înseamnă, de fapt, monitorizarea proiectelor individuale finanțate de către FNDR. Rolul monitorizării devine cu atât mai mare cu cât aceasta oferă părților implicate în proiect informații prealabile despre succesul/ progresul sau insuccesul derulării pentru ca ele să poată întreprinde anumite acțiuni în caz de necesitate.

Sistemul de monitorizare trebuie, de asemenea, să ofere Ministerului și CNCDR posibilitatea de a evalua progresul în realizarea obiectivelor FNDR. Acest scop poate fi realizat cu succes, dacă proiectele vor fi grupate pe categorii, conform domeniilor de prioritate. Prioritățile

sunt definite în strategiile Guvernului, atât la nivel național, cât și la nivel regional. Aceste priorități, derivate din SDR, se referă la:

- creșterea orașelor mici;
- economia rurală (cu excepția agriculturii);
- agricultură;
- infrastructură;
- dezvoltarea resurselor naturale;
- proiecte de incluziune socială.

Prioritățile specifice pentru fiecare regiune vor fi identificate în *Strategiile regionale de dezvoltare*. Or, acest fapt impune ca indicii respectivi să fie incluși în design-ul proiectului chiar la faza inițială. *Schema logică* a proiectului trebuie să fie elaborată în baza următorului algoritm:

- Care sunt obiectivele generale ale proiectului raportate la obiectivele naționale, conform stipulării lor în SND?
- Care este obiectivul imediat în ceea ce privește produsele (outputs) și rezultatele?
- Care va fi contribuția proiectului în realizarea scopurilor SNDR și SDR?
- Care vor fi produsele (outputs) imediate ale proiectului?
- Care vor fi rezultatele proiectului?
- Ce activități vor fi efectuate în scopul obținerii acestor produse (outputs)?
- Ce alte contribuții vor fi necesare?

Toți acești indicii trebuie specificați în termeni concreți (cantitatea, perioadele de timp etc.).

Totodată, în proiectele propuse trebuie să fie stipulate și eventualele riscuri, eșecuri, cum ar fi: desfășurarea unei activități economice în descreștere, care ar pune în pericol realizarea obiectivelor ș.a.

Rolul instituțiilor și responsabilitățile lor în procesul de monitorizare și evaluare

Rolul și responsabilitățile diferitor organizații sunt indicate mai jos, în Tabelul 5. Responsabilitățile sunt precizate din perspectiva raportului și a frecvenței de raportare. Având în vedere faptul că CNCDR și CRD sunt responsabile de monitorizare, responsabilitatea pentru raportare revine ADR și MDRC.

CNCDR și CRD sunt responsabile de recepționarea rapoartelor, de discutarea, monitorizarea și de evaluarea lor. Instituțiile respective, de asemenea, vor interveni în soluționarea unor probleme ce pot apărea pe parcurs.

Rapoarte privind proiectele

ADR numește un specialist responsabil pentru fiecare proiect, ajuns la etapa de implementare. Acest specialist trebuie să supravegheze desfășurarea proiectului, purtând discuții neoficiale cu managerul proiectului, cel puțin o dată pe lună sau, și mai frecvent, dacă proiectul are statut galben sau roșu. Funcționarul ADR urmărește dacă proiectul se desfășoară conform planului (verde), dacă sunt anumite probleme ce impun o monitorizare detaliată (galben), dacă e nevoie de o reevaluare de bază a design-ului sau a managementului proiectului. Statutul tuturor proiectelor trebuie să fie monitorizat lunar.

Lunar, pentru fiecare proiect, va fi pregătit un raport, care să conțină informații cu privire la cheltuieli, la produse (outputs) și efecte (outcomes) obținute pe parcursul ultimului trimestru în procesul desfășurării proiectului. Rapoartele trimestriale ale proiectelor sunt păstrate la ADR. În baza acestora sunt elaborate rapoartele care vor fi prezentate CRD și Ministerului.

Raportarea către CRD și Minister

Consiliile Regionale pentru Dezvoltare se întrunesc trimestrial. ADR le va pune la dispoziție, într-un termen nu mai târziu de cinci zile lucrătoare până la întrunire, un raport trimestrial. Raportul va conține informații despre statutul proiectelor finanțate de către FNDR, despre bunurile și serviciile pe care proiectele respective le prestează. Informațiile din raport sunt prezentate avându-se în vedere raportul individual de proiect. Raportul conține și o anexă, în care sunt indicate, în baza FNDR, cheltuielile suportate. Raportul va fi transmis Ministerului.

În baza rapoartelor trimestriale elaborate de către ADR, Ministerul va face două dări de seamă (cîte una la fiecare jumătate de an) și una anuală cu privire la *Planul Anual de Implementare a Documentului Unic de Program*, astfel îndeplinindu-și obligația sa față de FNDR.

Rapoartele cu privire la FNDR sunt în corespundere cu rapoartele trimestriale individuale. Primele vor indica progresul general al implementării proiectelor ce fac parte din DUP. În rapoarte proiectele vor fi divizate după prioritate. Rapoartele vor conține o Anexă, în care se conține o prezentare scurtă a fiecărui proiect în parte, activ la momentul actual.

Ministerul, de asemenea, trebuie să pregătească, de două ori pe an, în conformitate cu prevederile SND și cu alte documente de planificare strategică, rapoarte privind progresul implementării SNDR. Rapoartele în cauză vor fi prezentate Cancelariei de Stat. În același timp, ADR va prezenta Direcției Generale de Dezvoltare Regională din cadrul Ministerului, la fiecare șase luni, un raport cu privire la SDR și la activitățile finanțate din FNDR, acordate cu Unitatea M&E din cadrul Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Data prezentării rapoartelor este stabilită în conformitate cu data prezentării rapoartelor Cancelariei de Stat (ianuarie și iulie).

În tabelul 5 este prezentată relația dintre rapoartele cu privire la FNDR și cadrului vast de M&E.

Tabelul 5

Rolurile și responsabilitățile privind prezentarea rapoartelor aferente M & E

Denumirea raportului	Raport cu privire la	Raportor/ autor	Raportare către	Frecvența	Conținutul
Raport cu privire la Proiect	Proiecte individuale	Operatorul proiectului/ personalul responsabil al ADR	Șeful ADR	Lunar	- Domeniile prioritare; - Finanțarea conform sursei și proiectului; - Date privind cheltuielile pe proiect; - Statutul implementării proiectului
Raport trimestrial cu privire la proiect	Proiecte individuale	Operatorul proiectului, / personalul responsabil al ADR	Șeful ADR	Trimestrial	Raportul trimestrial pentru fiecare proiect; Statutul implementării proiectelor; Indicii privind contribuția, produsul (output) și efectul (outcome) proiectului.
Raport al FNDR despre monitorizare	Multitudinea de proiecte individuale	ADR	CRD Ministerul	Trimestrial	Tabelul sumar al cheltuielilor de proiect pentru fiecare proiect; Statutul implementării; Anexa cu privire la proiectele individuale.
Raport AI FNDR despre monitorizare	PAI al DUP	Ministerul	CNCDR	la fiecare șase luni	Tabelul sumar al cheltuielilor de proiect, pe 6 luni, pentru fiecare proiect în parte Statutul implementării proiectelor; Anexa cu privire la proiectele individuale.
Raport AI FNDR cu privire la monitorizare	PAI al DUP	Ministerul	CNCDR	raport anual (o dată în an)	Tabelul sumar al cheltuielilor anuale pentru fiecare proiect în parte; Statutul implementării proiectelor; Anexa cu privire la proiectele individuale.
Raport al SDR cu privire la monitorizare SDR	POR	ADR	CRD Ministerul	Raport intermediar (la fiecare șase luni)	Textul descriptiv (vezi volumul 2 al Manualului ADR); Sumar al cheltuielilor de proiect pe 6 luni precedente și al statutului proiectelor pe priorități; Notă cu privire la proiectele problematice; Contribuția proiectului, până în momentul actual, la realizarea obiectivelor SDR; Anexa cu privire la proiectele individuale.

Denumirea raportului	Raport cu privire la	Raportor/ autor	Raportare către	Frecvența	Conținutul
Raport al SDR despre monitorizare	POR	ADR	CRD Ministerul	Raportul anual	<ul style="list-style-type: none"> - Textul descriptiv (vezi Volumul 2 al Manualului ADR); - Orice alte activități, în afara proiectelor realizate de către ADR; - Notă cu privire la fondurile atrase din afara FNDR; - Indici ai contextului actualizat; - Sumar, pentru ultimul an și pentru anii precedenți, al cheltuielilor de proiect și al statutului proiectelor regionale după priorități; - Notă cu privire la proiectele problematice; - Contribuția proiectului, pînă în momentul actual, la rezolvarea obiectivelor SDR, - Anexa privind proiectele individuale.
Raport de monitorizare al SNDR	Planul de Acțiuni	Ministerul	CNCDR Guvern	Raportul de progres la fiecare șase luni	<ul style="list-style-type: none"> - Textul descriptiv (vezi Volumul 2 al Manualului ADR) - Sumarul cheltuielilor totale de proiect pentru ultimele șase luni, pentru toate regiunile, și statutul proiectelor după prioritate - Notă cu privire la proiectele problematice; - Contribuțiile proiectului pînă în momentul actual la realizarea obiectivelor SNDR; - Anexa privind proiectele individuale
Raport de monitorizare al SNDR	Planul de Acțiuni	Ministerul	CNCDR Guvern	Raportul anual de progres	<ul style="list-style-type: none"> - Textul descriptiv (vezi volumul 2 al Manualului ADR); - Indicii contextului actualizat - Sumar al activităților desfășurate de ADR (cu excepția proiectelor); - Notă cu privire la fondurile atrase de ADR din afara FNDR; - Sumarul cheltuielilor de proiect și al statutului proiectelor pe priorități (pentru ultimul an, pentru anii precedenți, pentru toate regiunile); - Notă privind proiectele problematice; - Contribuțiile proiectului pînă în momentul actual, la realizarea

Denumirea raportului	Raport cu privire la	Raportor/ autor	Raportare către	Frecvența	Conținutul
					obiectivelor SNDR; - Anexa cu privire la proiectele individuale.
Raport de monitorizare al SND	implementarea priorității numărul 5: ”Dezvoltarea regională” din SND pe anii 2008-2011	Ministerul	Guvern	Raport de progres la fiecare 6 luni	Conform solicitării Guvernului
Raport de monitorizare a implementării SND	Implementarea priorității numărul 5: ”Dezvoltarea regională” din SND pe anii 2008-2011	Ministerul	Guvern	Raport de evaluare anual	Conform solicitării Guvernului

REGULAMENTUL

Comisiei de evaluare a proiectelor de dezvoltare regională

Prezentul Regulament este elaborat în temeiul Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie, 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova și al Hotărârii Guvernului nr. 127 din 08.02.2008 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr. 438-XVI din 28 decembrie 2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova.

Comisia de evaluare a proiectelor de dezvoltare regională este creată pe lângă Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în scopul evaluării și selectării programelor și proiectelor finanțate din contul mijloacelor Fondului Național pentru Dezvoltare Regională (FNDR).

Programele și proiectele ce urmează a fi finanțate din mijloacele Fondului sunt evaluate de Comisia de Evaluare, compusă din 8 membri, după cum urmează:

- a) un reprezentant al Consiliului Național - președinte;
- b) un reprezentant al Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor;
- c) un reprezentant al Cancelariei de Stat;
- d) un reprezentant al Ministerului Economiei;
- e) un reprezentant al Ministerului Finanțelor;
- f) un reprezentant al Ministerului Mediului;
- g) un reprezentant al ADR (*pentru proiectele care sunt înaintate din regiunea respectivă*);
- h) doi experți tehnici, specialiști în domeniile relevante pentru proiectele ce urmează a fi evaluate.

I. Dispoziții generale

1. *Regulamentul de evaluare a proiectelor de dezvoltare regională* (în continuare – *Regulament*), stabilește sarcinile, atribuțiile, modul de organizare și de funcționare a Comisiei de Evaluare în vederea evaluării proiectelor de dezvoltare regională (în continuare – Comisia).
2. Comisia este un organ consultativ, constituită în scopul selectării și promovării unor proiecte de înaltă calitate privind dezvoltare regională.
3. Activitatea Comisiei se desfășoară în baza următoarelor principii:

- a) Echitate - drepturi egale de acces la valorile economice, sociale și culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de locul lor de trai;
 - b) Durabilitate - caracter viabil din punct de vedere tehnic, financiar și instituțional al activităților, programelor și proiectelor finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională;
 - c) Obiectivitate - conform criteriilor prevăzute în *Ghidul Aplicantului*;
 - d) Planificare - elaborarea programelor și proiectelor de dezvoltare regională, conform obiectivelor, priorităților și mecanismelor clar definite în *Strategiile Regionale de Dezvoltare*;
 - e) Coordonare – coordonarea, atât la nivel național, cât și la cel regional, a activităților, a procesului de realizare a obiectivelor dezvoltării regionale;
 - f) Parteneriat – cooperarea, în activitatea de planificare, elaborare și implementare a măsurilor privind susținerea dezvoltării regionale între autoritățile administrației publice centrale și locale, sector public și privat, societate civilă.
 - g) Transparență - claritate în procesul alocării, distribuirii și utilizării mijloacelor Fondului necesare pentru realizarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.
4. În activitatea sa Comisia se conduce de prevederile legislației în vigoare și de prezentul *Regulament*.

II. Sarcinile și atribuțiile de bază ale Comisiei

5. Obiectivul de bază al Comisiei constă în evaluarea și selectarea proiectelor, programelor ce urmează a fi finanțate din Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, insistându-se pe:
- a) abordarea integrată a tuturor condițiilor și criteriilor de evaluare a proiectelor;
 - b) mobilizarea multisectorială în vederea asigurării gradului adecvat de pregătire a proiectelor de dezvoltare regională la nivel național și regional;
 - c) conjugarea eforturilor autorităților administrației publice centrale și locale, luarea unor măsuri pentru a asigura o realizare eficientă a proiectelor;
 - d) analiza datelor statistice colectate despre situația în domeniile specifice din regiuni;
 - e) examinarea gradului de pregătire a programelor și proiectelor specifice de dezvoltare regională (la solicitarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale).
6. În procesul examinării proiectelor de concurs, membrii Comisiei de Evaluare vor completa individual, pentru fiecare proiect în parte și în conformitate cu Anexa nr.1 a prezentului *Regulament*, o Grilă de evaluare

7. Evaluările fiecărui membru al Comisiei se păstrează în arhiva Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.

III. Drepturile Comisiei

8. Comisia are următoarele drepturi:

- a) să solicite de la autoritățile administrației publice centrale și locale competente informația necesară pentru activitatea Comisiei;
- b) să solicite de la solicitanți informații suplimentare privind lansarea proiectelor;
- c) să emită avize la proiectele aplicate, în limitele atribuțiilor sale.

IV. Componenta și organizarea activității Comisiei

9. Comisia este constituită din președinte, membri și secretar;

10. În cazul când președintele lipsește pe o anumită perioadă de timp sau, din anumite motive, nu-și poate exercita obligațiile, el desemnează un alt președinte. Președintele Comisiei este un reprezentant al Consiliului Național.

11. Președintele Comisiei îndeplinește următoarele funcții:

- a) reprezintă Comisia în relațiile sale cu autoritățile administrației publice din țară, precum și în relațiile internaționale;
- b) asigură realizarea atribuțiilor Comisiei;
- c) convoacă și prezidează ședințele Comisiei, iar, în caz de necesitate, convoacă ședințe extraordinare;
- d) stabilește și aprobă ordinea de zi și orarul ședințelor;
- e) semnează hotărârile Comisiei.

12. Secretarul Comisiei, Direcția Generală de Dezvoltare Regională din cadrul Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor sunt implicați în activități de organizare.

13. Atribuții ale Secretarului Comisiei:

- a) pregătește propuneri privind ordinea de zi și orarul ședințelor Comisiei;
- b) organizează și asigură buna desfășurare a ședințelor Comisiei, ține lucrările de secretariat;
- c) asigură realizarea deciziilor adoptate de Comisie;
- d) întocmește procesele-verbale ale ședințelor.

14. Comisia formează, în caz de necesitate, grupuri permanente sau temporare de experți care examinează și soluționează anumite probleme ce țin nemijlocit de activitatea sa. Ca experți sunt desemnați funcționari din ministerele de resort și din administrația centrală, precum și, în

funcție de caz, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și internaționale, care desfășoară activități în domeniul vizat.

15. Comisia se convoacă în caz de necesitate sau cel puțin o dată în trimestru.

16. În cazuri speciale, ședințele Comisiei se organizează și se desfășoară prin deplasarea lor în teritoriu.

17. La ședințele Comisiei, pot fi invitate și alte persoane, având în vedere specificul situației create sau al problemelor abordate (experți, specialiști din diferite domenii).

18. Ședințele Comisiei sunt deliberative în cazul în care sunt prezenți 2/3 din numărul total al membrilor.

19. Ordinea de zi a ședințelor Comisiei se întocmește de secretar și se prezintă spre aprobare președintelui Comisiei.

20. Ordinea de zi se aduce la cunoștință membrilor Comisiei și, după caz, persoanelor invitate cu cel puțin 3 zile înainte de convocarea ședinței.

21. Procesul-verbal al ședinței Comisiei se întocmește în termen de cel mult 2 zile din data desfășurării ședinței, fiind consultați membrii Comisiei.

22. Procesul-verbal al ședinței Comisiei, semnat de președintele și secretarul acesteia, se remite membrilor Comisiei.

23. Comisia adoptă decizii în vederea exercitării atribuțiilor sale.

24. Deciziile Comisiei se adoptă cu simpla majoritate de voturi ale celor prezenți, conform procedurii stabilite de Comisie. În caz de paritate de voturi, votul Președintelui este considerat decisiv.

25. Deciziile Comisiei sunt semnate de președintele acesteia.

26. Deciziile Comisiei au un caracter de recomandare pentru CNCDR.

V. Dispoziții finale

27. Regulamentul *Comisiei de Evaluare a Proiectelor* poate fi modificat doar în cazul eventualelor modificări în *Manualul Operațional al Fondului Național pentru Dezvoltare Regională*.

GRILĂ DE EVALUARE A PROIECTULUI

Membrul Comisiei:

Numărul proiectului _____

Denumirea proiectului _____

Punctaj acumulat conform criteriilor de evaluare

	Criteriu	Punctaj	Coef. de impor.	Scor = pct x imp.
1. Contribuția proiectului la realizarea obiectivelor strategiilor sectoriale (după caz)				
	• Proiectul este coerent legat de obiectivele strategice sectoriale la nivel național și demonstrează o conexiune integrată cu celelalte proiecte din acest domeniu.	3	x4	
	• Proiectul este elaborat pornind de la prioritățile sectoriale însă nu dovedește un aport sporit la atingerea obiectivelor sectoriale la nivel național sau conexiunea cu celelalte proiecte din acest domeniu.	2		
	• Legătura dintre proiect și obiectivele strategice sectoriale este ambiguă sau lipsește, proiectul demonstrează o conexiune limitată cu alte proiecte similare sau aceasta lipsește.	1		
2. Metodologia de implementare a proiectului				
	• Obiectivele proiectului sunt clare și pot fi atinse în perspectiva realizării proiectului. Activitățile proiectului sunt clar identificate și detaliate și strâns corelate în cadrul planului de acțiuni cu responsabilități clar distribuite între parteneri/membrii echipei. Rezultatele proiectului și indicatorii de realizare sunt corelați cu activitățile. Sunt identificate mecanisme adecvate de gestionare a riscurilor.	5	x3	
	• Situație intermediară între 3 și 5 puncte	4		
	• Obiectivele proiectului pot fi parțial atinse în perspectiva realizării proiectului. Activitățile proiectului sunt identificate și detaliate și parțial corelate cu planul de acțiuni. Majoritatea responsabilităților au fost distribuite între parteneri/membrii echipei. Rezultatele proiectului și indicatorii de realizare sunt parțial corelați cu activitățile. Mecanismele de gestionare a riscurilor lipsesc sau sunt ineficace.	3		
	• Situație intermediară între 1 și 3 puncte	2		
	• Obiectivele proiectului nu sunt realiste. Activitățile proiectului sunt identificate dar nu sunt corelate cu planul de acțiuni. Nu sunt întru	1		

	totul clare responsabilitățile partenerilor/membrilor echipei de proiect. Rezultatele proiectului și indicatorii de realizare sunt slab corelați cu activitățile. Nu au fost identificate riscuri sau mecanisme de gestionare a acestora.			
3. Contribuția activităților proiectului la dezvoltarea zonelor defavorizate. Dacă, conform gradului de deprivare stabilit în baza Indicelui de Deprivare a Ariilor Mici, 2009, beneficiarii se află în:				
	• Primele 20% cele mai deprivate comunități/raioane	3	x3	
	• De la 21% la 50%	2		
	• De la 51% la 100%	1		
4. Durabilitatea proiectului după încetarea finanțării				
	• Solicitantul demonstrează capacitate solidă de a asigura menținerea, întreținerea și funcționarea investiției.	2	x3	
	• Solicitantul demonstrează capacitate relativă de a asigura menținerea, întreținerea și funcționarea investiției.	1		
	• Solicitantul nu demonstrează sau dispune de capacitate limitată de a asigura menținerea, întreținerea și funcționarea investiției.	0		
5. Cofinanțarea proiectului din alte surse				
	• Cofinanțare confirmată de peste 50 la sută din valoarea proiectului	3	x2	
	• Cofinanțare confirmată de la 20 pîna la 50 la sută din valoarea proiectului	2		
	• Cofinanțare confirmată de pîna la 20 la sută din valoarea proiectului	1		
	• Nu există cofinanțare	0		
6. Gradul de pregătire/maturitate a propunerii de proiect				
	• Gradul de pregătire a proiectului permite demararea imediată a procedurii de achiziții publice (solicitantul dispune de toate autorizațiile și a prezentat toată documentația (inclusiv tehnică, după caz) necesară).	4	x3	
	• - Situație intermediară între 2 și 4 puncte	3		
	• Gradul de pregătire a proiectului permite demararea procedurii de achiziții publice în maxim 3 luni (solicitantul a prezentat majoritatea documentației (inclusiv tehnice, după caz) necesară. O mare parte din problemele legate de terenurile și/sau proprietățile necesare pentru implementarea proiectului au fost soluționate.	2		
	• - Situație intermediară între 0 și 2 puncte			
	• Gradul de pregătire a proiectului nu permite demararea procedurii de achiziții publice în cel puțin 6 luni (lipsește majoritatea documentației, inclusiv tehnice, după caz). Nu au fost soluționate problemele legate de terenurile și/sau proprietățile necesare pentru implementarea proiectului.			

Punctaj maxim – 60

Punctaj minim – 10

Data _____

Semnătura _____